

NORDISK SAMARBEJDSRÅD FOR KRIMINOLOGI — FØR OG NU

Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi (NSfK) fik d. 1. januar 1983 ny formand: professor, fil. dr. Ulla Bondeson, Københavns Universitet, og ny næstformand: direktør Patrik Törnudd, Rättspolitiska Forskningsinstitutet i Helsingfors.

Sekretariatet påbegyndte sit virke d. 1. februar s. å. med Henning Koch som sekretariatsleder. Sekretariatet har således indledt en ny dansk turnusperiode for de kommende 3 år.

NSfK har nu eksisteret i mere end 20 år. Samarbejdsrådet har i den anledning udgivet en publikation med titlen: »Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi 1962–1982«. Den indeholder en gennemgang af rådets historiske baggrund, statutter, nordiske kriminologiske forskningsprojekter, seminarer og møder. Desuden er udarbejdet en bibliografi over alle trykte indlæg fra samtlige rapporter over rådets seminarer: forskerseminarer, kontaktseminarer og internationale seminarer: »Seminarrapporter 1958–1981«. Bibliografien udgør 403 numre. Disse to publikationer er skrevet af Halvor Kongshavn.

Tanken om et nordisk samarbejde på det kriminologiske område blev første gang taget op i januar 1956. Initiativet kom fra den svenske regering ved daværende justitsminister Herman Zetterberg.

Det var navnlig et nordisk institut, svenskerne havde i tankerne. Ideen var, at man skulle slå sine ressourcer sammen for at få en slagkraftig institution – i stedet for at sprede kræfterne på små og svage institutter i hvert enkelt land.

Et forberedende arbejde kom i stand, særlig ved professor Johs. Andenæs, med daværende stipendiat Nils Christie som sekretær, og en udredning blev leveret i sommeren 1958. I denne udredning hedder det om institutplanerne:

»Konklusjonen blir at undersøkelser kan *planlegges* og *bearbejdes* fra et fellesnordisk institutt, men at iallfall arbeidet med selve materialeinnsamlingen må overlates til forskningsinstitusjoner i de enkelte land. Et nordisk forskningsinstitut som ikke kan støtte seg til effektive nasjonale forskningsinstitutter ville derfor på en måte sveve i luften. Et nordisk institutt må i tilfelle komme som en *overbygning* over en slagkraftig forskning i de enkelte land, det kan ikke erstatte denne.«

Derfor foreslog Andenæs, at der til at begynde med oprettedes et nordisk kriminologisk samarbejdsråd med et tilknyttet sekretariat.

Sagen passede Nordisk Råd i 1959, og på det nordiske justitsministermøde i Helsinki i 1961 blev der opnået enighed om oprettelsen. Rådet blev etableret med virkning fra 1. januar 1962.

Rådet består af 13 medlemmer: 1 fra Island og 3 fra hvert af de øvrige nordiske lande. Medlemmerne udpeges af de respektive regeringer, normalt således, at 2 medlemmer repræsenterer den kriminologiske forskning, mens 1 medlem er repræsentant for det pågældende justitsministerium. Formandskabet i lighed med sekretariatet går på skift landene imellem.

Rådets midler, der for tiden udgør omkring 1 mill. d.kr., hidrører fra de nordiske justitsministeriers budgetter efter Nordisk Råds økonomiske fordelingsnøgle. NSfK er med andre ord ikke en post på Nordisk Råds budgetter eller i øvrigt en del af denne organisation. 60 % af midlerne anvendes til forskning, seminar- og mødevirksomhed, 10 % benyttes til informationsvirksomhed, medens 30 % går til opretholdelsen af sekretariatets funktioner.

Rådets formål er at *fremme den kriminologiske forskning* i Norden. Det kan tage initiativer til eller selv udføre denne forskning, herunder fællesnordiske forskningsprojekter.

Rådet har eksempelvis været initiativtager til forskning inden for 3 nye områder: skjult kriminalitet, ofre for kriminalitet (navnlig vold) og politiforskning.

Derudover bevilger rådet forskningsmidler efter ansøgning, der normalt skal indleveres til sekretariatet medio januar måned.

Når det gælder støtte til individuelle forskningsprojekter, har NSfK prioriteret igangsættelsen af projektet – for derved at give forskerne mulighed for senere at søge bidrag fra nationale fonds o.l. – med andre ord støtte til særlige forstudier eller forberedende arbejde.

I hovedsag gives der bidrag efter følgende retningslinier:

- 1) udgifter til indsamling og bearbejdelse af forskningsmateriale
- 2) aflønning af forskningsassistenter
- 3) personlige stipendier til forskere.

Udgifter til rejser og individuel deltagelse på konferencer og seminarer bevilges kun, når en sådan deltagelse kan anses at være nødvendig for, at et forskningsprojekt kan gennemføres.

Rejsestipendier kan også gives til nordiske forskere for at forbedre kontakten mellem landene med henblik på at fremme den fælles nordiske forskning.

Disse er i stigende grad blevet givet i forbindelse med de såkaldte arbejdsgruppemøder, hvor nordiske forskere samles om planlægningen af et projekt. Der kan enten være tale om forberedelsen af et egentligt kom-

parativt forskningsprojekt eller om drøftelse af påbegyndelsen af samtidige nationale projekter. NSfK har for tiden to arbejdsgrupper i gang: én om kriminaliteten under den 2. verdenskrig og én om anklagemyndighedens funktioner. Endvidere skal arbejdet påbegyndes i en tværvideenskabelig arbejdsgruppe om »det moralske klima« i de nordiske lande og dets betydning bl. a. for kriminalpolitikken. Ulla Bondeson, der leder denne gruppe, er interesseret i at høre nærmere fra personer, der måtte være indstillet på at deltage i gruppens arbejde.

Om fordelene ved denne organisering af det nordiske forskningsarbejde siges det i den forskningspolitiske betænkning fra Nordisk Ministerråd (Økat nordiskt forskningssamarbete, NU 1981:1 s. 73):

»Nordisk forskning kræver en omhyggelig planlægning, inden den bør sættes i gang. Når projektideer skal detailudformes, og deres bærekraft prøves, er det ønskeligt at der findes en eller anden form for clearingscentral, som forskere og brugere af forskning kan udnytte. Midler til planlægning af projekter skal være hurtigt tilgængelige. Der bør lægges afgørende vægt på den nordiske relevans i projektforslagene. Der bør være plads til at eksperimentere i den første planlægningsfase, også ved at yde midler til udvikling af ideer, der ikke er særligt gennemarbejdede, men som synes interessante. ... Nordisk forskning må være vel nationalt forankret, og den bør bygge på en national prioritering. Forskningsemner, der tages op på nordisk plan, bør være sådanne, som prioriteres højt i to eller flere af de nordiske lande. Når de tages op på nordisk plan, er det fordi man derved får en bedre kvalitet, eller fordi man udnytter fælles ressourcer, hvor dette synes den mest rimelige løsning.«

Rådets opgave er endvidere at *bistå myndighederne* i de nordiske lande i spørgsmål af kriminologisk karakter. Samarbejdsrådet fungerer således også som høringsinstans for Nordisk Råd. Rådets opgave er endelig at *formidle information* om rådets virksomhed og om nordisk kriminologi.

Sekretariatet udgiver med et informativt formål mindst 2 gange årligt et nyhedsbrev, der indeholder aktuelle informationer om forskningsinitiativer, forskningsprojekter og møder. Denne publikation udsendes vederlagsfrit til ca. 1000 relevante personer i de nordiske lande.

Rådet har endvidere i 1982 været medudgiver af Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab, der indeholder mindre afhandlinger af kriminologisk karakter, anmeldelser og debatindlæg. Denne publikation udkommer fire-fem gange årligt og har et abonnementstal på 1.800.

Rådet har i perioden 1965–1980 udgivet syv engelsksprogede bøger i serien Scandinavian Studies in Criminology. De trykkes i ca. 1.500 eksemplarer. Formålet har navnlig været at informere den internationale krimi-

nologiske arena om den nordiske kriminologiske forskningsindsats, men i sine tema-bøger har serien behandlet emner af væsentlig og aktuel interesse for den nordiske kriminalpolitik. Eksempelvis kan nævnes bindet »Drinking-and-driving in Scandinavia« (vol. 6-1978), der bl. a. beskriver, hvorledes forskellige typer af kriminalpolitiske initiativer påvirker spiritus- og promillekørselens omfang. Sekretariatet udsender endvidere rapporter fra såvel forskerseminarerne som kontaktseminarerne. Der er udarbejdet 19 forskerseminarrapporter siden rådets oprettelse, d. v. s. godt én hvert år. Endvidere er der udsendt 9 rapporter fra kontaktseminarerne. Begge typer rapporter er i de seneste år trykt i 200-250 eksemplarer. På grund af kontaktseminarernes karakter har disse rapporter nået en videre udbredelse, idet rapporterne fra forskningsseminarerne fortrinsvis udsendes til forskningsmiljøerne.

Siden samarbejdsrådet blev dannet i 1962 har den nationale og nordiske kriminologi været præget af økonomisk set gunstige tider, hvilket har af født en række forskellige forskningsprojekter. Udover de allerede nævnte kan i tilfældig rækkefølge omtales: ungdomskriminalitet, alternativer til frihedsstraf, informel og formel social kontrol, kvindekriminologi, økonomisk kriminalitet og alternativ konfliktløsning samt minoritetsstudier.

Men konjunkturerne har som bekendt ændret sig. Forskningen, herunder samfundsforskningen og kriminologien, har vanskelige vilkår i økonomisk set dårlige tider. Disse influerer på såvel størrelsen af de forskningsmidler, der står til rådighed for uddeling til kortvarige ansættelser, som på udbuddet af faste stillinger. De dårlige fremtidsudsigter øver i sin tur en negativ indflydelse på rekrutteringen til kriminologien. Virkningen synes allerede at være indtrådt, idet det i flere af de nordiske kriminologiske miljøer er relativt længe siden, at der er sket reel nyrekruttering til faget.

Selv om den forskningspolitiske situation generelt set tegner sig lidt mørk, og NSfK næppe kan ændre afgørende herpå, har samarbejdsrådet alligevel diskuteret, hvorledes forholdene kan forbedres for vort fag.

NSfK har derfor besluttet at nedsætte et udvalg med henblik på undersøgelse af muligheden for oprettelsen af et slags nordisk institut for kriminologi, eventuelt delvist finansieret af private fonde.

Ulla Bondeson

Henning Koch